



24. august 2018

EM 2018/104

Jeg fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at tage kontakt til den danske regering med henblik på at udvirke en ændring af § 20, stk. 2, i Kriminallov for Grønland, således at overtrædelser, eller nærmere angivne alvorlige overtrædelser, af lovens § 99 om ærefornærmelse skal være undergivet betinget offentlig påtale.

(Medlem af Inatsisartut Steen Lyngé, Demokratesne)

Begrundelse

Et godt omdømme er en vigtig forudsætning for at kunne leve et trygt og tilfredsstillende liv med mulighed for at forsørge sig selv. Men en persons omdømme er sårbart og kan ødelægges af en anden person, med blot få ord. Også selvom ordene, der anvendes, ikke har hold i virkeligheden.

Når en person udsættes for bagvaskelse – for løgnagtige beskyldninger – kan det få store og til tider uoprettelige konsekvenser for den pågældende. Det kan skade personens omdømme og dermed jobmuligheder eller muligheder for at drive en virksomhed. Det kan ødelægge ægteskab eller parforhold, og skade forholdet til venner, bekendte og kolleger.

Internettet og de sociale medier gør det i dag meget let at fremsætte ytringer, både på skrift og visuelt, og at få sit budskab ud til et meget stort antal mennesker. Mulighederne for at rette ødelæggende angreb mod en anden persons omdømme har aldrig været større.

Nu er det ikke straffrit at tilsvine andre – heller ikke på de sociale medier. Den, som over for andre nedgør en person eller retter falske beskyldninger mod ham, kan dømmes for ærekrænkelse efter § 99 i kriminalloven for Grønlandⁱ.

§ 99 er imidlertid speciel på den måde, at den er undergivet privat påtaleⁱⁱ. Det betyder, at den forurettede selv skal anlægge sag ved domstolene.

Også i Danmark er ærekrænkelse som udgangspunkt undergivet privat påtale. I visse sager kan der dog finde offentlig påtale sted, hvis den forurettede anmoder om detⁱⁱⁱ.

Det gælder for det første, hvis en beskyldning er fremsat anonymt eller i falsk navn^{iv}.

Endvidere kan der efter den forurettedes anmodning finde offentlig påtale sted i tilfælde, hvor den forurettede er offentligt ansat eller varetager et offentligt hverv og er beskyldt for forhold, som vil kunne medføre tab af stillingen eller hvervet.

I 2017 afgav Straffelovrådet en betænkning om blandt andet ærekrænkelser^v. I denne betænkning anbefaler Straffelovrådet, at der fortsat skal være adgang til betinget offentlig påtale for så vidt angår



alvorlige anonyme beskyldninger (primært beskyldninger om grove straffelovsovertrædelser) og beskyldninger, som kan medføre tab af offentlig stilling eller hverv – forudsat at beskyldningerne er usande.

Kriminalloven for Grønland indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse om betinget offentlig påtale af visse ærekrænkelser^{vi}. Her er alle sager om ærekrænkelser undergivet privat påtale – også de mest alvorlige.

Dette er – af flere grunde – ikke hensigtsmæssigt.

Der er næppe tvivl om, at mange forurettede afholder sig fra at anlægge sag i anledning af en ærekrænkelser, på grund af de omkostninger, der er forbundet hermed^{vii}. Dermed udgør kriminallovens bestemmelse om ærekrænkelser ikke et effektivt værn mod krænkelser.

At mange forurettede afholder sig fra at anlægge sag indebærer også, at risikoen for at blive dømt ikke er særlig stor, for den som overtræder bestemmelsen. Det kan have betydning for bestemmelsens afskrækkende effekt^{viii}, og kan dermed påvirke hvor hyppigt bestemmelsen overtrædes.

Generelt kan det heller ikke anses for hverken rimeligt eller hensigtsmæssigt, at håndhævelsen af bestemmelser i kriminalloven afhænger af den forurettedes økonomiske forhold. De økonomisk bedst stillede er i stand til at bære de omkostninger, som er forbundet med at anlægge sag ved domstolene. De økonomisk ringest stillede har mulighed for at opnå fri proces. Men mellem disse to yderpunkter har vi en gruppe af borgere, for hvem omkostningerne ved at føre en sag kan udgøre en barriere.

Det er klart, at indførelse af betinget offentlig påtale af enhver form for overtrædelse af kriminallovens bestemmelse om ærekrænkelser vil kunne indebære en øget belastning af politi, anklagemyndighed og domstole, og dermed også påvirke sagsbehandlingstiderne. Hensynet til en effektiv håndhævelse af bestemmelsen og til beskyttelsen af landets borgere mod ærekrænkelser må afvejes herimod.

Jeg mener imidlertid, at i hvert fald de groveste former for ærekrænkelser – alvorlige beskyldninger uden hold i virkeligheden – bør være undergivet betinget offentlig påtale – på samme måde som i Danmark.

Også Grønland har brug for, at respekten for den enkeltes omdømme sættes højt fra samfundets side, og at samfundet yder enhver borger et effektivt værn mod løgnagtige beskyldninger, som kan ødelægge borgerens tilværelse.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Implementering af forslaget vil kræve fremsættelse af et beslutningsforslag om Grønlands Selvstyres tilslutning til et forslag til lov om ændring af Kriminallov for Grønland. Lovforslaget vil skulle udarbejdes af rigsmyndighederne, men der vil fra Grønlands Selvstyres side skulle afses administrative ressourcer til fremsættelsen af beslutningsforslaget og til den forudgående dialog mellem rigsmyndighederne og Grønlands Selvstyre. Omfanget heraf forventes ikke at overstige ¼ årsværk.



De økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv.

Ingen

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne.

Retssikkerheden for de borgere, der bliver udsat for ærefornærmelser vil blive forbedret.

i § 99. For ærefornærmelse dømmes den, der krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelse for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse eller i øvrigt skade denne i forholdet til andre.

ii Jf. § 20, stk. 2, i Kriminalloven.

iii Såkaldt "betinget offentlig påtale". Anklagemyndigheden rejser i disse sager kun tiltale, hvis den forurettede selv indgiver anmeldelse. Det skyldes hensynet til den forurettede, som i nogle tilfælde kan have et ønske om at undgå yderligere (medie-)omtale af sagen og de rejste beskyldninger.

iv Hvis en beskyldning er fremsat anonymt eller i falsk navn, vil det kræve efterforskning at fastslå gerningsmanden identitet, og den forurettede har derfor ikke umiddelbart mulighed for selv at forsvare sit omdømme ved at anlægge en privat straffesag.

v Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser (Betænkning nr. 1563, 2017).

vi Dog indeholder den grønlandske retsplejelov (ligesom også den danske) en bestemmelse, hvori det er fastsat, at offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er henvist til privat forfølgning, kan finde sted, *hvis almene hensyn kræver det*.

vii Straffelovrådet vurderer det samme, for så vidt angår ærekrænkelser i Danmark. (Se Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser, side 175).

viii Den såkaldte "generalpræventive effekt".